17—3—82

రేపే దారి

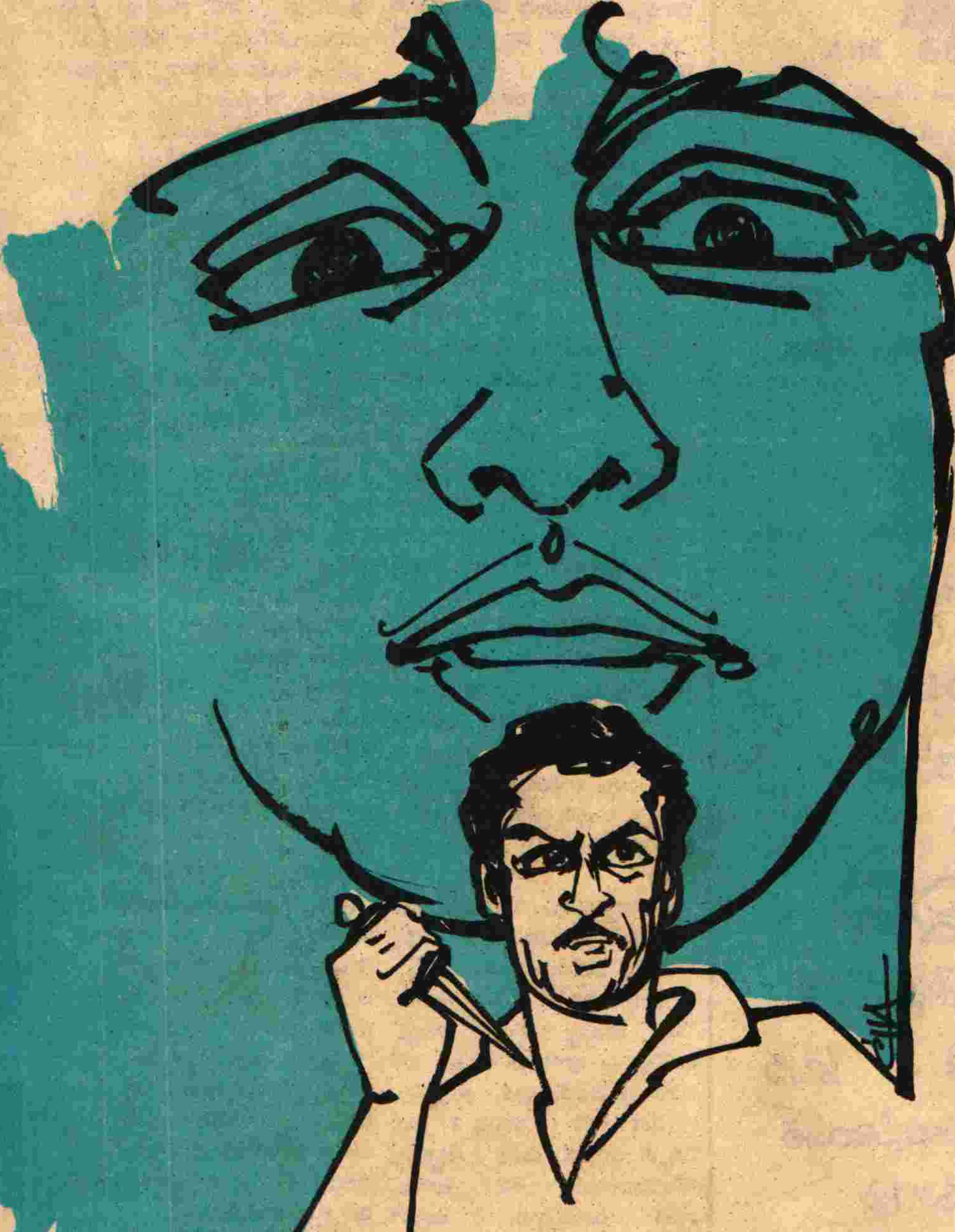

అంబరం చీకటిని పులుముకుంటే నేలతల్లి వాన దేవుణ్ణి కావలించుకుంది.

హఠాత్తుగా వచ్చిన ఈ విపత్తుకు శ్రీనివాస మూర్తి చిరాకు పడ్డాడు. జల్లుకు కళ్ళజోడు మీద బిందువులు పడి బొత్తిగా కనబడకుండా చేసింది రోడ్డు. పైగా ఈ మధ్యనే కొన్న స్కూటరు...ఇంకా బాగా అలవాటు కాలేదు. అంచేత స్కూటరు స్పీడు తగ్గించి దగ్గర్లో ఉన్న చెట్టు నీడకు చేర్చాడు.

హిమాలయాల్లో తపస్సు చేస్తున్న ఋషి పుంగవుడిలా ఉందా చెట్టు. స్వపరభేదంలేకుండా నిర్మమతతో వానకు తడుస్తోంది.

శ్రీనివాసమూర్తి చిన్నప్పటినుంచీ ఈ చెట్టును ఎరుగును. హోం వర్క్ చేయ నప్పుడు స్కూలు ఎగగొట్టి ఈ చెట్టు కిందే గోలీకాయ లాడేవాడు. ఏ మహాను భావుడు నాటాడో గాని ఈ చెట్టు— ఆయన్ని మెచ్చుకోవలసిందే అనుకున్నాడు.

మబ్బులు విచ్చిపోయేలా కనిపించ లేదు. అసలే రవ్వంత గాలి కూడా వేయటం లేదు. బయట అంత వర్షపు జల్లు పడుతున్నా లోపల బనీను చెమ టతో తడిసిపోనే పోయింది. ఈ పాటికి ఇంటి దగ్గర వెచ్చగా భోంచేసి, కిళ్లీ బిగించి, వరండాలో భార్యామణితోసహా కూర్చుని రేడియోలో పాటలు వింటుండ వలసింది. ఖర్మకాలి ఈ వానలో ఇరు క్కున్నాడు. కాస్త ముందయినా చెప్పి వెంచేయ కూడదూ కాస్త ముంద స్తుగా జాగ్రత పడేవాడు.

శ్రీనివాసమూర్తి చెట్టు క్రింద దాక్కోటం వాన దేవుడికి ఇష్టం లేదల్లే ఉంది, ఎడాపెడా వాయించివేస్తున్నాడు. అటువైపు చోసారి —ఇటువైపు ఒకోసారి గాలితో సహా తిరుస్తున్నాడు. ఎక్కడి కైనా పోనీ పోయి దలదాచుకుందా మంటే చుట్టుపక్క లెక్కడా ఇళ్ళులేవు. తాను తొందరపడి ఈ చెట్టు కిందాగాడు. ఇంకొంచెం ముందుకు పోతే బస్ షెల్టర్ ఉంది. పైగా మెయిన్ రోడ్డు కూడా! ఏ షాపులోనైనా దూరేవాడే వాడు.

మెల్లగా చీకటి చిక్కబడుతున్నది. వీధి దీపాలు వెలిగినై గాని — వాటిని ఉపయోగించుకునే నాథుడే లేదు. ఆ రోడ్డున నర సంచారం లేదు. ఆంజ నేయ స్వామి దండకం అప్పటికే పది

చంద్రమౌళి

సంస్మరణ

శ్రీమతి అందే కృష్ణవేణి, M.A.

జననం: 30—1—51   మరణం: 19—3—75

'ఇసుక తిన్నెలమీద మనశ్శాంతి కోసం
మౌనంగా కూర్చుంటే,
అట్లాంటిక్ సముద్రుడు వొచ్చి అదే పనిగా
గుండెఘోష వినిపిస్తున్నాడు!
ఔను! అంతా, నీరే, నీరే!!
అప్పుడే, నా గుండెకోత గుర్తుకొచ్చి,
విలపిద్దామనుకుంటే—
విన్నిక చూడలేని, ఈ కళ్ళనిండా కన్నీరే, కన్నీరే!!
అందుకే,
ఓ మృత్యువా! నన్నుకూడా కరుణించు!!'

సి,
గోపి.

నవసాహితి '82
వెలువడినవి!
మాదిరెడ్డి సులోచన
డైరెక్టు నవల
తొణికిన స్వప్నం రూ.16
మీరా రచయిత్రి లక్ష్మి డైరెక్టు నవల
పుష్యరాగం రూ.15
మైనంపాటి భాస్కర్ ప్రభ సీరియల్
మౌనరాగాలు — రూ.12
సి. జయబాలకృష్ణ భూమి సీరియల్
మనసా కవ్వించకే — రూ.11
నవసాహితి బుక్ హౌస్
ఏలూరు రోడ్ - విజయవాడ-520 002

పొన్లు పఠించాడు మూర్తి. మళ్ళీ గడియారం వంక చూసుకున్నాడు. ఎనిమిది తిరిగ్గా దాటుతున్నది నిముషాల ముల్లు. మళ్ళీ ఆకాశం వంక చూశాడు. మబ్బులు పల్చబడటం లేదు. కుండలతో గుమ్మరించినట్లు కుమ్మరిస్తున్నది వాన. మూర్తి కొంచెం చెట్టు దగ్గరగా జరిగాడు. ఎక్కడో, ఏదో అలికిడైంది. గాభరాగా నాలుగు వైపులా చూశాడు మూర్తి. ఎదురుగుండా ఎవరో అపరిచిత వ్యక్తి. బిచ్చగాడిలా ఉన్నాడు. ఎక్కడో చూసినట్లు గుర్తు.

"ఆ! తియ్యి! దబ్బున తియ్యి— ఆ కుడి జేబులో ఉండే—చచ్చిన గేదె పొట్ట ఉబ్బినట్లున్న పర్సు! ఊ! ఊ ఆలస్యం చేశావో — ఇదుగో!"

అంత చీకట్లోనూ కత్తి తెల్లగా మెరుస్తున్నది.

మూర్తి ప్రాణాలు పైని పైనే అలా— అలా — ఏదోగా కాసాగినై. మెల్లగా వణుకుతున్న చేతులతో పర్సు తీసి అంత దూరాన్నుంచి — అందులోంచి తను పెళ్ళినాటి ఫోటో తీసేసుకుని, పర్సు గిరవాటేశాడు— వాడి మీదకు, అందులో ఉన్న నెంజీరం మనసులోనే గుణించుకుంటూ. వాడు మెల్లిగా ఆ పర్సు తీసి, చిరిగిపోయిన పాంటు జేబులో భద్రంగా దాచుకున్నాడు.

మూర్తి నలుమూలలకూ బెరుకు బెరుకుగా చూస్తున్నాడు— ఎవరైనా ఆ దారిన పోతారా అని. పర్సు వదిలిపోయింది. ఇక వెళ్ళిపోతాడేమో అని అనుకుంటున్నాడు. కాని, వాడు కదల్లేదు.

"తియ్యి...ఆ చేతికున్న రిస్టు వాచీ— బొత్తిగా టయిము తెలిసి చావటంలేదు. ఊ!" పిడుగు పడ్డట్టు అదిరిపోయాడు మూర్తి.

"బాబ్బాబు, ఈ గడియారం వదిలి పెట్టేయ్! మా మామగారు పండక్కి పెట్టారు. నీకు పుణ్యముంటుంది."

వాడు బిగ్గరగా ఫీంకరించాడు. "మళ్ళీ పండక్కి పోయి తెచ్చుకో ఇంకోటి — ఊ! నా కవతల వేరే అపాయింట్‌మెంట్ ఉంది, తియ్యి."

వెనక ఏదో చప్పుడైతే అటు పక్కకు చూశాడు మూర్తి. గజ్జికుక్క తోకాడించుకుంటూ తన బూటు వాసన చూస్తున్నది. ఛీ అంటూ ఒక తాపు తన్నాడు.

వాడు బిగ్గరగా నవ్వుతున్నాడు. "నా మీద కోపం నోరులేని దాని మీద చూపిస్తావేం? ఊ! తియ్యి దబ్బున — లేకపోతే ..." మీదిమీదికి రాబోయాడు.

మూర్తి కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి. పాపం మామగారు మామూలు గడియారం కొంటానంటే పట్టుబట్టి ఈ స్మగుల్డ్ వాచ్ కొనిపించుకొన్నాడు ముచ్చటపడి. అది తన ఏడో ప్రాణం!! (ఆరోప్రాణం భార్య.) తన ముఖం తన స్నేహితుల కెలా చూపించేట్టు? తన చేతకాని తనం ఎలా చెప్పుకొనేట్టు? మూర్తి కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి. వెధవ డబ్బు పోతే పోయింది! మళ్ళీ సంపాదించుకోవచ్చు. ఈ గడియారం.. మళ్ళీ ఇలాంటిది దొరకద్దూ! బొంబాయి మంచల్లా తెప్పించాడు.

"ఊ!" మళ్ళీ ఉరుము.

నిరసంగా వాచీ ఒలిచి వాడిచేతి కందిచ్చాడు. అతని ముఖం చూస్తే అప్పగింత లప్పుడు పెళ్ళికూతురి తండ్రి ముఖంలా ఉంది.

వాడా గడియారాన్ని కళ్ళ దగ్గరగా పెట్టుకుని టయిము చూసి—"అబ్బో అప్పుడే ఎనిమిదైపోయిందే" అంటూ రెండో జేబులో కుక్కుకున్నాడు.

మూర్తికి ఎప్పుడో వాళ్ళ బామ్మ చెబుతుండే మెట్ట వేదాంతం జ్ఞాపకానికొచ్చింది 'ఎంతవరకు మనకు రుణమో అంతే వారి!' ఈ నాటితో ఆ గడియారానికీ, తనకూ ఋణం తీరిపోయింది. ఇకనైనా ఆ శనిగాడు తనని వదిలి వెళ్ళిపోతే బాగుండును.

"ఏం! అలా గద్దలా చూస్తున్నావ్ ఎప్పుడు వెళతావా అని! ఈ పాడు వానొకటి— ఇంకా తగ్గేట్టు లేదు. ఒక సిగరెట్ ముక్కుంటే పడేయ్... కార్చి చాలా నెలలైంది — ఒక దమ్ము లాగుతాను." మూర్తికి సిగరెట్లు ఇంకా అలవాటు కాలేదు. ఆ మాటే అన్నాడు వాడితో.

ఆకాశం దద్దరిల్లిపోయింది వాడి నవ్వుకు. "ఇంకా అలవాటు కాలేదా? ఈ సారి నే వచ్చేసరికి — మాంచి సిగరెట్టు పెట్టి ఉంచు. ఆ! అన్నట్టు — ఆ చేతివేలి కేమిటి మెరుస్తున్నది— ఉంగరం కాబోలు — అవునా?"

మూర్తి శరీరం మెల్లగా గడ్డకట్టుకు పోసాగింది. ఇంతవరకు గుండె దడవల్ల తన చేతికి ఉంగరం ఉన్న సంగతే మరిచిపోయాడు. లేపోతే వాడు చూడకుండా ఏ పాంటు జేబులోకో మెల్లగా జారవిడిచేవాడు.

"ఏదీ ఓసారి ఇలా ఇయ్యి—నా పెళ్ళప్పుడు మా మామగారి నడుగుతే ఇలాటి ఉంగరం పెట్టమని... ఏదీ— ఏం — రావటం లేదా! ఇలా దగ్గరకు రా నే తీస్తా."

"మూర్తి కళ్ళు బైర్లు కమ్మినై.

కాళ్ళు తొడల దగ్గర వంచీ వణికి పోతున్నాయ్! ఈ ఉంగరంలో తన జాతకం ప్రకారం—అదృష్టం కలిసొచ్చే రాయి పొదిగారు. అవ లది వేలి నుంచి తీస్తే ఎక్కడలేని కీడు తనని చుట్టు కుంటుంది. ఆ సంగతివీడికెలాచెప్పటం? అయినా ప్రాధేయపడ్డాడు, తన కష్టం వివరించుకున్నాడు. వాడు పగలబడి నవ్వాడు. నవ్వి—

"ఇంతకన్నా పెద్ద కీడేముందిరా నీకు? పాపం, గుండెల్లో కూడా మాంసం బాగా పెంచినట్లున్నావ్. నా గుండెలు చూడు ఎలా ఉన్నయ్యో! కత్తి దూరమన్నా దూరదు! అంతా ఎముకలేగా! ఆ...ఆలస్యం చేశావో మళ్ళీ ఇంటికి చేరవు." మీది మీదికి వస్తున్నాడు, కత్తి ఝళిపిస్తూ.

మూర్తి ఒక అడుగు వెనక్కు వేశాడు, వాడు కత్తి సరిగ్గా తన గుండెల మీదికే తీసుకొస్తున్నాడు. తనకి తెలీకుండానే తన కుడి చెయ్యి ఎడం చేతి ఉంగరం వేలికున్న ఉంగరాన్ని వొలి చేసింది. ఎందుకైనా మంచిదని ఆదే వాడి చొక్కా జేబులో వడేసింది కూడా!

"శేభాష్! యు ఆర్ ఎ గుడ్‌బాయ్! పాపం ఈ వానలో ఇంటికి ఎలా వెడతావోయ్! జేబులో డబ్బులు కూడా లేవాయ్! వాన ఎక్కువవుతున్నది కాని, తగ్గటం లేదు." ఎంతో సానుభూతి ఒలకబోస్తూ అన్నాడు వాడు.

"నా కవతల అర్జంటు పనుంది. లేకపోతే—స్కూటర్ మీద డ్రాప్ చేసి పోదును నిన్ను, అయినా భయ మెందుకు. నీ దగ్గర ఇంకేమైనా ఉంటే కదా! ఏం—ఏమీ లేవుగా?"

మూర్తి మనసు స్కూటరు మీదికి వెళ్ళింది. వాడు మూర్తి మనసులోది గమనించినట్లుగా స్కూట రెక్కి కూర్చున్నాడు. స్కూటరు కీస్ స్కూటర్‌కే ఉన్నాయ్. తన మతి మరుపుమండ...ఆ తాళాలు తన జేబులో అన్నా వేసుకున్నాడు గాదు

వాడు కిక్కు కొట్టి స్కూటర్ స్టార్ట్ చేశాడు. రెండు మూడు కిక్‌లకే స్టార్టయింది స్కూటర్. "మంచి కండిషన్‌లోనే పెట్టావే దీన్ని, బ్రదర్!" అన్నాడు మళ్ళీ నవ్వుతూ.

"వో.కె. మరి వెళ్ళిరానా! ఏం అలా ముఖం పెట్టావ్! ఈ స్కూటర్ కూడా పాపం మీ మామగారిచ్చిందేనా?" అంటున్నాడు వాడు. వెధవ! అంటిగాని సమయమైపోయింది. లేకపోతే పది మందిలో పెట్టి కడిగేసేవాడు. తన మామగారు తన కిస్తే వాడి కెందుకో. తను వడుక్కుంటే తన కెందుకు?

మూర్తి ఆలోచనలలో మూర్తి ఉండగానే వాడు కాస్తా స్కూటరేసు కుని వెళ్ళిపోయాడు. అందుకోసమే ఎదురు చూస్తున్నట్లు వాన కొంచెం తగ్గుముఖం పట్టింది. అలవాటు కొద్దీ వాచీ చూసుకోబోయాడు మూర్తి. గుండె మళ్ళీ వేగంగా కొట్టుకోసాగింది. ఇప్పు డింటికెళ్ళటం ఎలా...ఈ మూడు మైళ్ళూ నడిచి వెళ్ళాల్సిందేనా!

మూర్తి మనసు గాలి పోయిన బెలూనులా ఉంది. ఒక పక్కన ఆకలి పేనవేసుకుంటున్నది. ఇంతకుముందు ఎదురైన అవజయం అతనిలో నిస్పృహ కలుగజేసింది. తను ఇంత చేత కానివాడా! ఇంత మహా నగరంలో. ఇంతటి రాజ వీధిలో ఇలా అవమానింప బడటం అతని కెంతో బాధనిపించింది. అయితే ఎవరు చూడలేదుగా అని సరి పుచ్చుకున్నాడు.

ఇల్లు చేరేటప్పటికి అతని మనసూ, శరీరం రెండూ వడలిపోయినాయి. అతి నీరసంగా తలుపు కొట్టాడు. చీమ చిటుక్కుమన్నా వినిపించే నిశ్శబ్దంలో ఆ తలుపు చప్పుడుకే వచ్చి తలుపు తీసింది వత్సల.

"ఏరా, సీనూ ఇంత ఆలస్యమైంది? వర్షంలో బాగా తడిసిపోయావా!" అన్నది వాళ్ళమ్మ.

శ్రీనివాసమూర్తి 'ఉ' అనలేదు. 'ఆ' అనలేదు. ఆకు చెప్పులు మూల వడేసి ఉస్సురంటూ పడక్కుర్చీలో కూలబడ్డాడు. ఇప్పుడు తను ఎదుర్కో బోయే సవాలక్ష ప్రశ్నలకు సమాధానం చెప్పే వోపిక లేనట్లు గట్టిగా కళ్ళు మూసుక్కూర్చున్నాడు.

• • •

మర్నాడు పగలల్లా ఏ పనీ చేయ బుద్ధి పుట్ట లేదు ఆఫీసులో మూర్తికి కొత్తగా వెంగుడు పోయిన స్త్రీముఖంలా ఉంది అతని ముఖం. సానుభూతిపరుల అనునయ వాక్యాలతో అతని మనసు మరీ దుఃఖంతో నిండిపోయింది. మధ్యాహ్నానికి తనని తానే సంబాళించు కున్నాడు. ఆఫ్టరాల్ జీవితమన్న తరవాత ఇలాంటివి జరుగుతూనే ఉంటాయి. దాన్ని గుంచి అంతగా వర్రీ కావటం మంచిది కాదు. పోలీసులకు రిపోర్టిద్దా మనుకున్నాడుగాని, అనుభవజ్ఞులు బాబూ వాళ్ళ జోలికి పోవద్దని ఇచ్చారు సలహా. ఇక చేసేదేమీ లేదు.

ఇట్టే సాయంత్రమైపోయింది. ఆఫీసు టయిమూ అయిపోయింది. తన వాచీయే ఉంటే ఈ పాటికి మెట్లు సగం దిగి ఉండేవాడు. వెధవది, తెగ అలవా టయి పోయింది. రిస్ట్ మీద తెల్లటి గుర్తు కొట్టవచ్చినట్లు కనిపిస్తున్నది. మనసులో ఏదో అలజడి. అలవాటుగా స్కూటరు స్టాండు వైపు నాలుగడు గులు వేశాడు. తరవాత జ్ఞాపకాని కొచ్చింది నిన్నటి సంఘటన. తలెత్తి నీరసంగా చూశాడు స్టాండువైపు. అరే, తన స్కూటర్ అక్కడే ఉందే అను కుంటూ గబగబా వెళ్ళాడు. అవును తనదే! అదే నంబరు. తనివితీరా కౌగ లించుకున్నాడు.

తప్పిపోయిన పిల్లాడు దొరికినట్లని పించింది. చెక్కు చెదరకుండా అలాగే ఉంది. ముందున్న బాగ్ జిప్ తెరచి ఉంది. చెయ్యిపెట్టి లోపల చూచాడు. కీస్ అందులో ఉన్నై. తన పర్సు — అవును పర్సు కూడా అందులోనే ఉంది. నలు వైపులా చూసి దొంగలా ఆ పర్సు తన జేబులో పెట్టుకున్నాడు. కీస్ స్కూటర్‌కి పెట్టి, డ్రయివ్ చేసుకుంటూ ఝమ్మని ఇల్లు చేరాడు.

స్కూటర్ ఇంట్లో పెట్టేసి, తలు పులు వేసి, పడక కుర్చీలో కూర్చుని పర్సు విప్పాడు. బరువుగానే ఉంది. నోట్లు కూడా ఉన్నాయ్. హమ్మయ్య! ఇంతకూ వాడంత ఆర్భాటం ఎందుకు చేసినట్లో!

విప్పిన పర్సులోంచి ఒక తెల్లటి కాగితపు మడత పైకి నెట్టుకువచ్చింది. అది చేతిలోకి తీసుకుని పొరలు విప్పి చూశాడు మూర్తి.

"డియర్ మిస్టర్ ఎక్స్!

నీ పేరు తెలీక ఇలా సంబోదించాల్సి వచ్చింది... క్షమించు.

స్కూటరూ, పర్సు దొరికాయని సంతోషిస్తున్నావు కదూ! నీ ఉంగరం పర్సులో చిల్లర పెట్టుకునే పాకెట్‌లో ఉంది చూసుకో! గడియారం మటుకు స్మగల్డ్‌ది గనుక, స్మగల్డ్ వాచ్ పెట్టు కోవటం నేరం గనుక నీ కివ్వటంలేదు. ఎప్పుడు ఇలాంటి పాడు పనులు చేయ బోకు!

నిన్న రాత్రల్లా ఎంత బాధపడ్డావో పాపం! నిద్రకూడా లేదు కదూ! నీ స్వశక్తితో సంపాదించకపోయినా,

స్కూటరూ, వాచీ, ఉంగరం పోయా యని ఎలక్షన్‌లో వోడిపోయిన ఎం. ఎల్. ఎ. లా బాధపడి ఉంటావు. మీ వాళ్ళనీ బాధపెట్టి ఉంటావు. మళ్ళీ మీ మామమీదికి దండయాత్ర చేద్దామని నిశ్చయించుకు నుంటావ్. నన్ను గుర్తించలేదా? నాలాంటి వాళ్ళు లక్షల్లో ఉన్నా రీ దేశంలో! నాకూ కొన్ని నెలలుగా నిద్రలేదు. నిన్న రాత్రి అసలు నిద్రే లేదు. అదే మొదటిసారి నాకూనూ అలాటిపని చేయటం!

ఆ రోజు జ్ఞాపకముందీ? సాయంత్ర మ్పూట మ ఆఫీసునుంచి బయటకు వచ్చావు. స్కూటరు ఎక్కబోతుంటే— 'ఆకలేస్తుందనీ, ఒక రూపాయి ఉంటే ఇమ్మనీ ప్రాధేయపడ్డాను. ను వ్వే మన్నావ్! పోతులాగా ఉన్నావే—ఏదైనా పని చేసుకు బ్రతకరాదూ అన్నావు. అవునా? పనిచేసుకు బ్రతకలేక కాదు! అసలు పని అనేది ఏదీ? ఎవరిస్తారు అది ఎప్పు డైనా ఆలోచించావా! నీకులాగా అందరికీ ఉద్యోగా లిప్పించి అందలా లెక్కించే మామయ్యుంటారా?

నువ్వు చెప్పిందీ నిజమే! ఏదో ఒక పని చెయ్యాలి. అడుక్కోవటం నీచమే! ఇంకొకళ్ళ సంపాదన తినటం అంతకన్నా నీచం. ఏదో ఒకటి చేయాలి. రెండో మార్గమే నిన్న అనుసరించాను. బ్రతిమి లాడి భంగపడితే ఒక రూపాయి డబ్బులు ముష్టి వేయకుండా విసుక్కుని దులప రించిన వాడిని—కత్తి చూపిస్తే వణికి పోయి ఆడదానిలా ఏడుపు ముఖం పెట్టి అన్నీ ఒలిచి ఇచ్చావు. ఈ కల్చర్ నేమంటావ్! నువ్వేగాదు... నీ చుట్టూ ఉన్న సంఘమూ అలాంటిదే!

కష్టపడి చెమటోడ్చి, ఆస్తిని హారతి కర్పూరంలా చేసి ఫస్ట్‌క్లాసులో పాసైన వాడికే ఉద్యోగానికి గతిలేదు! అడుక్కోవటానికీ గతిలేదు! ఇలా ఎలా బతకటం? బతక దలుచుకుంటే బతకటం ఎంత సులువో నిన్న తెలుసుకున్నాను. మరి రేపటి సంగతేమిటి? రేపూ ఇదే దారా! ఏమో! నా కంతా అయోమ యంగా ఉంది. నిన్ను కష్టపెట్ట దలచు కోలేదు.

నీ పర్సులోంచి నా కష్టానికి ప్రతి ఫలంగా ఒక రూపాయి మటుకు తీసు కున్నాను. అదే నాకు చాలు.

బై బై."

మూర్తి కాగితం మడత మడిచి పాంటు జేబులో కుక్కుకున్నాడు.

"అంట్ల వెధవ! వాడి బాబుగాడి సొమ్ము గాబోలు — రిస్ట్ వాచీ! ఈ సారి కనపడనీ—డొక్క చీలుస్తాను, పోలీసులకు పట్టిస్తాను అనుకున్నాడు. ★